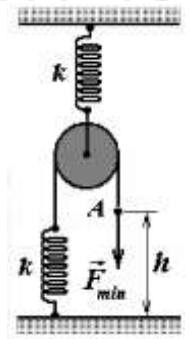

Ֆիզիկա – 9-րդ դասարան

1. Անոթի մեջ լցված է 0,2լ ջուր: Եթե անոթի մեջ տեղադրենք $V=50\text{սմ}^3$ ծավալով փրփրապլաստե չորսու և դրա վրա ավելացնենք m զանգվածով շաքարավազ, ապա չորսուն կսուզվի իր ծավալի $2/3$ մասով: Եթե ամբողջ շաքարավազը լուծենք ջրում, ապա շաքարաջրի լուծույթի մեջ չորսուն կսուզվի իր ծավալի $1/6$ մասով: Որոշեք շաքարավազի m զանգվածը, չորսուի M զանգվածը և ստացված շաքարաջրի լուծույթի խտությունը: Համարեք, որ շաքարավազը ջրում լուծելիս հեղուկի ծավալը գործնականում չի փոխվում: Ջրի խտությունը 1000կգ/մ^3 է:

2. Ձերմամեկուսացված գլանաձև անոթում տեղադրեցին 0°C -ի սառույցի կտոր և ամրացրին հատակին: Այնուհետև սառույցի վրա ավելացրին նույն զանգվածի ջուր: Ջուրն ամբողջությամբ ծածկեց սառույցը և հասավ $H=20\text{սմ}$ բարձրության: Ձերմային հավասարակշռության հաստատումից հետո ջրի մակարդակն իջավ $b=0,4\text{սմ}$ -ով: Որոշեք ջրի սկզբնական ջերմաստիճանը: Ջրի խտությունը՝ $\rho_0=1000\text{կգ/մ}^3$, սառույցի խտությունը՝ $\rho_1=900\text{կգ/մ}^3$, ջրի տեսակարար ջերմունակությունը՝ $c=4200\text{Ջ/կգ}\cdot^\circ\text{C}$, սառույցի հալման տեսակարար ջերմությունը՝ $\lambda=3,3\cdot 10^5\text{Ջ/կգ}$:

3. Գնացքի առաջին վագոնի սկզբում և վերջին վագոնի վերջում կանգնած են մեկական ուղևոր: Երբ ուղևորներից որևէ մեկը մտնում է թունել, նա սկսում է շարժվել դեպի գնացքի մյուս ծայրը և դադարեցնում է շարժումը, երբ դուրս է գալիս թունելից: Ուղևորների արագությունները գնացքի նկատմամբ նույնն են: Պարզվում է, որ գնացքը թունելից դուրս գալու պահին մի ուղևորը անցել է մյուսից մեկ վագոն ավել: Եթե ուղևորները շարժվելին գնացքի նկատմամբ երկու անգամ ավելի մեծ արագությամբ, ապա նրացից մեկը անցած կլինեք մյուսից հինգ վագոն ավել: Որոշեք թունելի երկարությունը, եթե մի վագոնի երկարությունը $\ell=30\text{մ}$ է: Վագոնների միջև հեռավորությունն անտեսեք:

4. $k=0.50$ կՆ/մ գսպանակից կախված թեթև ճախարակի վրայով գցված է անկշիռ պարանոց, որը նույնանման գսպանակով կապված է գետնին: Թելի A ծայրը գտնվում է գետնից $h=10$ սմ բարձրության վրա: $F_{\text{նշ}}$ նվազագույն F_{min} ուժով է պետք քաշել A ծայրից, որպեսզի կայցնենք դա գետնին:

Լուծումներ

1. Անոթի մեջ լցված է 0,2լ ջուր: Եթե անոթի մեջ տեղադրենք $V=50\text{սմ}^3$ ծավալով փրփրապլաստե չորսու և դրա վրա ավելացնենք m զանգվածով շաքարավազ, ապա չորսուն կսուզվի իր ծավալի $2/3$ մասով: Եթե ամբողջ շաքարավազը լուծենք ջրում, ապա շաքարաջրի լուծույթի մեջ չորսուն կսուզվի իր ծավալի $1/6$ մասով: Որոշեք շաքարավազի m զանգվածը, չորսուի M զանգվածը և ստացված շաքարաջրի լուծույթի խտությունը: Համարեք, որ շաքարավազը ջրում լուծելիս հեղուկի ծավալը գործնականում չի փոխվում: Ջրի խտությունը 1000կգ/մ^3 է:

Լուծում: Շաքարավազով բեռնված փրփրապլաստի ծանրության ուժը հավասարակշռվում է արքիմեդյան ուժով.

$$(M + m)g = \rho_0 \frac{2}{3} Vg, \quad (1)$$

որտեղ M -ը փրփրապլաստի զանգվածն է, V -ն՝ դրա ծավալը: Շաքարավազը ջրում լուծելուց հետո փրփրապլաստի հավասարակշռության պայմանը կլինի՝

$$Mg = \rho_0 \frac{1}{6} Vg, \quad (2)$$

որտեղ ρ_0 - ն շաքարաջրի լուծույթի խտությունն է, որը որոշվում է այսպես.

$$\rho_0 = \frac{m + \rho_0 V_0}{V_0} = \frac{m}{V_0} + \rho_0. \quad (3)$$

Այս հավասարումներից կստանանք.

$$m = \frac{3\rho_0 V V_0}{6V_0 + V} = 24q,$$

$$\rho_0 = 1120 \text{ կգ/մ}^3,$$

$$M \approx 9,3q:$$

2. Ջերմամեկուսացված գլանաձև անոթում տեղադրեցին 0°C -ի սառույցի կտոր և ամրացրին հասակին: Այնուհետև սառույցի վրա ավելացրին նույն զանգվածի ջուր: Ջուրն ամբողջությամբ ծածկեց սառույցը և հասավ $H=20$ սմ բարձրության: Ջերմային հավասարակշռության հաստատումից հետո ջրի մակարդակն իջավ $b=0,4$ սմ-ով: Որոշեք ջրի սկզբնական ջերմաստիճանը: Ջրի խտությունը՝ $\rho_0=1000$ կգ/մ³, սառույցի խտությունը՝ $\rho_1=900$ կգ/մ³, ջրի տեսակարար ջերմունակությունը՝ $c=4200$ Ջ/կգ. $^\circ\text{C}$, սառույցի հալման տեսակարար ջերմությունը՝ $\lambda=3,3 \cdot 10^5$ Ջ/կգ:

Լուծում: Եթե M զանգվածով սառույցը լրիվ հալվեր, ապա սկզբում և վերջում անոթի պարունակության ծավալի համար կունենայինք.

$$SH = \frac{M}{\rho_0} + \frac{M}{\rho_1},$$

$$S(H - b) = \frac{2M}{\rho_0},$$

որտեղից կստանայինք $b = H \frac{\rho_0 - \rho_1}{\rho_0 + \rho_1} \approx 1 \text{ սմ} > 0,4 \text{ սմ}$: Հետևաբար, սառույցը լրիվ չի հալվում, և համակարգի վերջնական ջերմաստիճանը 0°C է: Այդ դեպքում, եթե m -ով նշանակենք հալված սառույցի զանգվածը, ապա

$$cM\Delta t = \lambda m, \quad (1)$$

$$SH = \frac{M}{\rho_0} + \frac{M}{\rho_1}, \quad (2)$$

$$S(H - b) = \frac{M+m}{\rho_0} + \frac{M-m}{\rho_1}, \quad (3)$$

որտեղից

$$\Delta t = \frac{\lambda m}{c M} = \frac{\lambda b \rho_0 + \rho_1}{c H \rho_0 - \rho_1} \approx 29,9^\circ\text{C}:$$

3. Գնացքի առաջին վագոնի սկզբում և վերջին վագոնի վերջում կանգնած են մեկական ուղևոր: Երբ ուղևորներից որևէ մեկը մտնում է թունել, նա սկսում է շարժվել դեպի գնացքի մյուս ծայրը և դադարեցնում է շարժումը, երբ դուրս է գալիս թունելից: Ողևորների արագությունները գնացքի նկատմամբ նույնն են: Պարզվում է, որ գնացքը թունելից դուրս գալու պահին մի ուղևորը անցել է մյուսից մեկ վագոն ավել: Եթե ուղևորները շարժվեին գնացքի նկատմամբ երկու անգամ ավելի մեծ արագությամբ, ապա նրանցից մեկը անցած կլիներ մյուսից հինգ վագոն ավել: Որոշեք թունելի երկարությունը, եթե մի վագոնի երկարությունը $\ell=30$ մ է: Վագոնների միջև հեռավորությունն անտեսեք:

Լուծում: Նշանակենք թունելի երկարությունը L -ով, գնացքի արագությունը v -ով, ուղևորի արագությունը գնացքի նկատմամբ՝ u -ով: Երբ գնացքը մտնի թունել, դրա սկզբի մոտ գտնվող ուղևորը կշարժվի երկրի նկատմամբ $v - u$ արագությամբ և թունելով կանցնի

$$t_1 = \frac{L}{v - u}$$

Ժամանակում: Այդ դեպքում նա գնացքում կանցնի

$$\ell_1 = ut_1 = \frac{Lu}{v - u}$$

ճանապարհ: Նույն ձևով, գնացքի վերջում գտնվող ուղևորը թունելով կանցնի

$$t_2 = \frac{L}{v + u}$$

Ժամանակում և գնացքում կանցնի

$$\ell_2 = ut_2 = \frac{Lu}{v + u}$$

ճանապարհ: Քանի որ մի ուղևորը անցել էր մյուսից մեկ վազոն ավել, ապա

$$\ell_1 - \ell_2 = \frac{Lu}{v - u} - \frac{Lu}{v + u} = \ell \cdot (1)$$

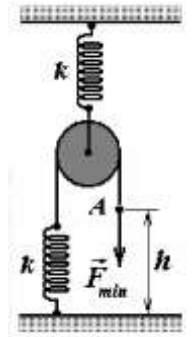
Երկրորդ դեպքում, երբ ուղևորները շարժվեն գնացքի նկատմամբ $2u$ արագությամբ, ապա

$$\ell'_1 - \ell'_2 = \frac{L2u}{v - 2u} - \frac{L2u}{v + 2u} = 5\ell \cdot (2)$$

(1) և (2) հավասարումները կստանանք $v=4u$ և $L=225\ell$:

4. $k=0.50$ կՆ/մ գսպանակից կախված թեթև ճախարակի վրայով զցված է անկշիռ պարանը, որը նույնանման գսպանակով կապված է գետնին: Թելի A ծայրը գտնվում է գետնից $h=10$ սմ բարձրության վրա: Ի՞նչ նվազագույն $F_{\min}$ ուժով է պետք քաշել A ծայրից, որպեսզի կպնենք դա գետնին:

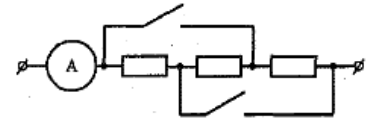
Լուծում: Թելի վրա F ուժ ազդելիս գետնին կպած գսպանակը ձգվում է $x_1=F/k$ -ով, իսկ առաստաղին կպած գսպանակը՝ $x_2=2F/k$ -ով: Այդ դեպքում թելի A ծայրը կիջնի $h=2x_2+x_1=5F/k$ -ով, որտեղից՝ $F=kh/5$:

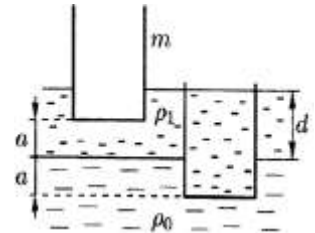
Ֆիզիկա – 10-րդ դասարան

1. Շենքի տանիքից պոկված ջրի կաթիլը վերին հարկն անցավ t_1 ժամանակում, իսկ ամենաներքևի հարկը՝ t_2 ժամանակում: Քանի՞ հարկանի է շենքը: Օդի դիմադրությունն անտեսեք:

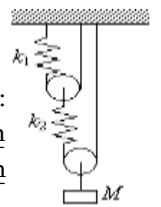
2. Միատեսակ դիմադրություններից կազմված սխեման միացրին հաստատուն լարման աղբյուրին: Բաց բանալիների դեպքում ամպերմետրը ցույց է տալիս I_1 հոսանք: Երբ փակեցին բանալիներից մեկը, հոսանքի ուժն աճեց մինչև I_2 արժեքը: Ի՞նչ հոսանք ցույց կտա ամպերմետրը, եթե երկու բանալիներն էլ փակվեն:

3. Բավականին աղտոտված ջրավազանում նավթի շերտի հաստությունը ջրի մակերևույթին $d=1,0$ սմ է: Ջրավազանի մակերևույթին բաց թողեցին լողալու $m=4,0$ գ փոքր գլանաձև անոթ, որի հիմքի մակերեսը $S=25$ սմ² է: Անոթը սկզբում դատարկ էր, իսկ դրա հատակը նավթի շերտի միջնամասից բարձր էր: Այնուհետև, դրա մեջ լցրեցին նավթ այնքան, որ անոթի ներսում և դրսում մակարդակները հավասարվեն: Երկու դեպքում էլ անոթի հատակը գտնվում էր ջրի մակերևույթից միևնույն a հեռավորության վրա (տես նկ.): Որոշեք նավթի ρ_1 խտությունը, իմանալով, որ ջրի խտությունը $\rho_0 = 1,0$ գ/սմ³:

4. Նկարում պատկերված համակարգում զսպանակներն ունեն $k_1=200$ Ն/մ և $k_2=100$ Ն/մ կոշտություններ: Ներքևի ճախարակից կախում են $M=4$ կգ զանգվածով բեռ. Ինչքան կշեղվի ներքևի ճախարակը հավասարակշռություն հաստատվելիս: Չսպանակները, թելերն ու ճախարակներն անկշիռ են: Թելերը չձգվող են: Ընդունեք $g=10$ մ/վ²:

Լուծումներ

1. Շենքի տանիքից պոկված ջրի կաթիլը վերին հարկն անցավ t_1 ժամանակում, իսկ ամենաներքևի հարկը՝ t_2 ժամանակում: Քանի՞ հարկանի է շենքը:

Լուծում: Դիցուք S -ը մի հարկի բարձրությունն է, t -ն՝ վերին հարկն անցնելուց հետո ստորին հարկին հասնելու ժամանակը, N -ը՝ հարկերի թիվը: Այդ դեպքում.

$$S = \frac{gt_1^2}{2}, \quad (1)$$

$$(N - 1)S = g \frac{(t_1+t)^2}{2}, \quad (2)$$

$$NS = g \frac{(t_1+t+t_2)^2}{2}. \quad (3)$$

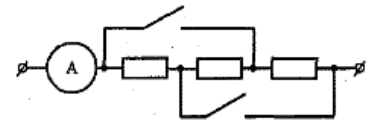
(1)-(3) հավասարումներից կստանանք.

$$t_1^2 = (t_1 + t + t_2)^2 - (t_1 + t)^2 \Rightarrow t = \frac{t_1^2 - t_2^2 - 2t_1 t_2}{2t_2}.$$

Բաժանելով (3)-ը (1)-ի վրա, կստանանք.

$$N = \left(\frac{t_1+t+t_2}{t_1} \right)^2 = \left(\frac{t_1+t_2}{2t_1 t_2} \right)^2.$$

2. Միատեսակ դիմադրություններից կազմված սխեման միացրին հաստատուն լարման աղբյուրին: Բաց բանալիների դեպքում ամպերմետրը ցույց է տալիս I_1 հոսանք: Երբ փակեցին բանալիներից մեկը, հոսանքի ուժն աճեց մինչև I_2 արժեքը: Ի՞նչ հոսանք ցույց կտա ամպերմետրը, եթե երկու բանալիներն էլ փակվեն:

Լուծում: Բաց բանալիների դեպքում շղթայի ընդհանուր դիմադրությունը հավասար է $r_0 + 3R$, իսկ հոսանքի ուժը.

$$I_1 = \frac{U}{r_0 + 3R}, \quad (1)$$

որտեղ r_0 -ն ամպերմետրի ներքին դիմադրությունն է: Երբ բանալիներից մեկը փակենք, շղթայի ընդհանուր դիմադրությունը կդառնա $r_0 + R$, հետևաբար,

$$I_2 = \frac{U}{r_0 + R}. \quad (2)$$

(1) և (2)-ից կստանանք.

$$r_0 = \frac{3I_1 - I_2}{I_2 - I_1} R. \quad (3)$$

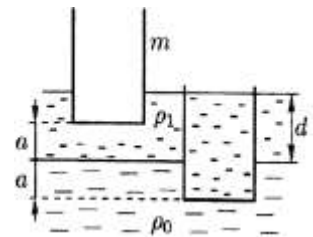
Երբ երկու բանալիներն էլ փակ են, ապա 3 հատ R դիմադրությունները միացված են զուգահեռ, հետևաբար ամպերմետրի ցուցմունքը կլինի.

$$I_3 = \frac{U}{r_0 + R/3}. \quad (4)$$

(2), (3) և (4)-ից կստանանք

$$I_3 = I_2 \frac{r_0 + R}{r_0 + R/3} = \frac{3I_1 I_2}{4I_1 - I_2}.$$

3. Բավականին աղտոտված ջրավազանում նավթի շերտի հաստությունը ջրի մակերևույթին $d=1,0$ սմ է: Ջրավազանի մակերևույթին բաց թողեցին լողալու $m=4,0$ գ փոքր գլանաձև անոթ, որի հիմքի մակերեսը $S=25$ սմ² է: Անոթը սկզբում դատարկ էր, իսկ դրա հատակը նավթի շերտի միջնամասից բարձր էր: Այնուհետև, դրա մեջ լցրեցին նավթ այնքան, որ անոթի ներսում և դրսում մակարդակները հավասարվեն: Երկու դեպքում էլ անոթի հատակը գտնվում էր ջրի մակերևույթից միննույն a հեռավորության վրա (տես նկ.): Որոշեք նավթի ρ_1 խտությունը, իմանալով, որ ջրի խտությունը $\rho_0 = 1,0$ գ/սմ³:

Լուծում: Առաջին դեպքում անոթն արտամղում է $S(d - a)$ ծավալով նավթ, հետևաբար անոթի հավասարակշռության պայմանը կլինի.

$$mg = \rho_1 S(d - a)g. \quad (1)$$

Երկրորդ դեպքում անոթի հատակին ներսից ազդող նավթի ճնշման ուժի և դրսից ազդող նավթի ու ջրի ճնշման ուժի համագործը հավասարակշռում է ծանրության ուժին.

$$mg = (\rho_1 g d + \rho_0 g a) S - \rho_1 g (d + a) S. \quad (2)$$

(1) և (2)-ից կստանանք.

$$a = \frac{\rho_1 d}{\rho_0}. \quad (3)$$

Տեղադրելով (3)-ը (1)-ի մեջ, կստանանք քառակուսի հավասարում ρ_1 -ի որոշման համար.

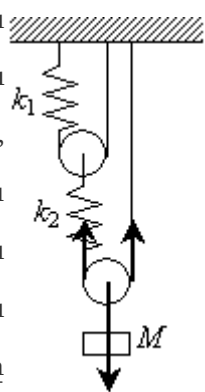
$$\rho_1^2 - \rho_0 \rho_1 + \frac{m \rho_0}{S d} = 0,$$

որի լուծումը՝ $\rho_1 = 0,8$ գ/սմ³:

4. Նկարում պատկերված համակարգում զսպանակներն ունեն $k_1=200$ Ն/մ և $k_2=100$ Ն/մ կոշտություններ: Ներքևի ճախարակից կախում են $M=4$ կգ զանգվածով բեռ. Ինչքա՞ն կշեղվի ներքևի ճախարակը հավասարակշռություն հաստատվելիս: Չսպանակները, թելերն ու ճախարակներն անկշիռ են: Թելերը չձգվող են: Ընդունեք $g=10$ մ/վ²:

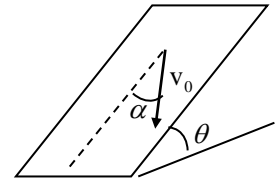

Լուծում: Դիտարկենք համակարգը հավասարակշռության վիճակում: Ստորին ճախարակի վրա ազդում է դեպի ներքև ուղղված բեռի Mg կշիռը և երկու թելի T ձգման ուժերը՝ ուղղված դեպի վեր: Քանի որ ճախարակը հավասարակշռության վիճակում է, ապա $T=Mg/2$: Հետևաբար, երկրորդ զսպանակը ձգված է $x_2=Mg/2k_2$ -ով: Նույն ձևով, առաջին զսպանակը ձգված է $Mg/4$ ուժով և դրա երկարացումը $x_1=Mg/4k_1$ է: Քանի որ առաջին զսպանակը երկարել է x_1 -ով, ապա վերին ճախարակը կիջնի $x_1/2$ -ով: Քանի որ վերին ճախարակը իջել է $x_1/2$ -ով և երկրորդ զսպանակը ձգվել է x_2 -ով, ապա ստորին ճախարակը կիջնի $h=(x_1/2+x_2)/2=x_1/4+x_2/2=Mg/16k_1+Mg/4k_2=15$ սմ:

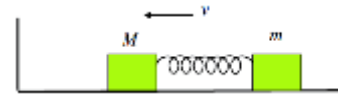

Ֆիզիկա -11-րդ դասարան

1. Չորսուն տեղադրված է հորիզոնի հետ θ անկյուն կազմող երկար ու լայն թեք հարթության վրա: Չորսուի և հարթության միջև շփման գործակիցը՝ $\mu > tg\theta$: Չորսուին հաղորդում են v_0 արագություն, որը թեք հարթությամբ ամենաարագ իջնելու ուղղության հետ կազմում է α անկյուն: Ինչքա՞ն ժամանակ հետո չորսում կանգ կառնի:

2. Համակարգը բաղկացած է M և m ($M > m$) զանգվածներով չորսուներից, որոնք միացված են զսպանակով և շարժվում են դեպի պատը v արագությամբ ողորկ հորիզոնական հատակով:

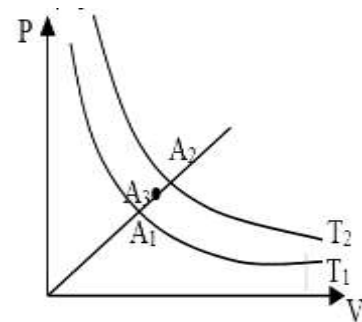
- Ինչքա՞ն կլինի զսպանակի առավելագույն պտտենցիալ էներգիան եթե բախումը պատի հետ լինի

ա) բացարձակ առաձգական, բ) բացարձակ ոչ առաձգական:

- Ինչքան կլինի մարմինների առավելագույն արագությունները բախումից հետո, եթե բախումը պատի հետ լինի

ա) բացարձակ առաձգական, բ) բացարձակ ոչ առաձգական:

3. Մարմինը շարժվում է հաստատուն v արագությամբ: Նրա վրա սկսում է ազդել հաստատուն ուժ: 1 վ անց մարմնի արագության մոդուլը փոքրանում է երկու անգամ: Դրանից ևս մեկ վայրկյան անց արագությունը փոքրանում է ևս երկու անգամ: Ինչքա՞ն կլինի մարմնի արագությունը ուժի ազդման սկսվելուց 5վ հետո:

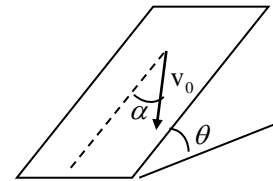

4. Նկարում պատկերված են միևնույն զանգվածի զազի երկու իզոթերմեր:

Որոշել զազի ջերմաստիճանը A_3 կետում, որը գտնվում է A_1 և A_2 կետերը միացնող հատվածի միջնակետում (տես նկարը): T_1 և T_2 ջերմաստիճանները հայտնի են:

Լուծումներ

1. Չորսուն տեղադրված է հորիզոնի հետ θ անկյուն կազմող երկար ու լայն թեք հարթության վրա: Չորսուի և հարթության միջև շփման գործակիցը՝ $\mu > tg\theta$: Չորսուին հաղորդում են v_0 արագություն, որը թեք հարթությամբ ամենաարագ իջնելու ուղղության հետ կազմում է α անկյուն: Ինչքա՞ն ժամանակ հետո չորսում կանգ կառնի:

Լուծում

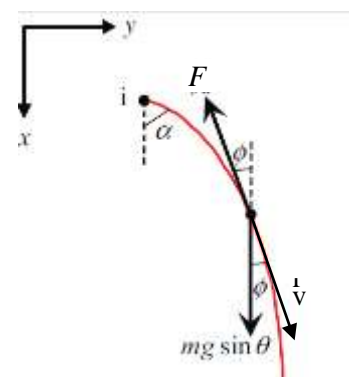
$$\Delta(mv_x) = (mg \sin \theta - \mu mg \cos \theta \cdot \cos \varphi) \Delta t ;$$

$$\Delta(mv) = (mg \sin \theta \cdot \cos \varphi - \mu mg \cos \theta) \Delta t$$

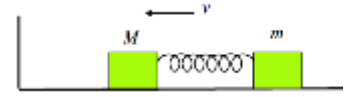
Բազմապատկելով առաջին հավասարումը $\sin \theta$ -ով, իսկ երկրորդը $\mu \cos \theta$ -ով և գումարելով ստանում ենք

$$\Delta(mv_x \sin \theta + \mu m v \cos \theta) = (mg \sin^2 \theta - \mu^2 mg \cos^2 \theta) \Delta t , \text{ որտեղից հետևում է}$$

$$t = \frac{\cos \alpha \sin \theta + \mu \cos \theta}{\mu^2 \cos^2 \theta - \sin^2 \theta} \frac{v}{g} :$$

2. Համակարգը բաղկացած է M և m ($M > m$) զանգվածներով չորսուներից, որոնք միացված են զապանակով և շարժվում են դեպի պատը v արագությամբ ողորկ հորիզոնական հաստակով:

• Ինչքան է կլիինի զապանակի առավելագույն պտտենցիալ էներգիան եթե բախումը պատի հետ լինի

ա) բացարձակ առաձգական, բ) բացարձակ ոչ առաձգական:

• Ինչքան կլիինի մարմինների առավելագույն արագությունները բախումից հետո, եթե բախումը պատի հետ լինի

ա) բացարձակ առաձգական, բ) բացարձակ ոչ առաձգական:

լուծում

• ա) $\frac{mv^2}{2} + \frac{Mv^2}{2} - \frac{(Mv - mv)^2}{2(M+m)} = \frac{4mMv^2}{2(M+m)}$ բ) $\frac{mv^2}{2}$

• ա) $v_M = v, v_m = \frac{3M - m}{M + m}v$ բ) $v_M = \frac{2m}{M + m}v, v_m = v$:

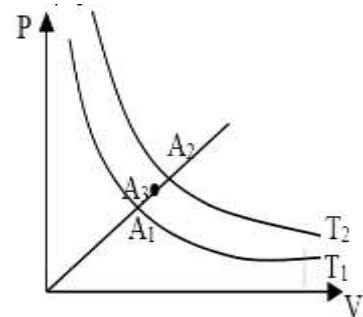
3. Մարմինը շարժվում է հաստատուն v արագությամբ: Նրա վրա սկսում է ազդել հաստատուն ուժ: 1 վ անց մարմնի արագության մոդուլը փոքրանում է երկու անգամ: Դրանից ևս մեկ վայրկյան անց արագությունը փոքրանում է ևս երկու անգամ: Ինչքան է կլիինի մարմնի արագությունը ուժի ազդման սկսվելուց 5վ հետո:

Լուծում: $(v + at)^2 = \frac{1}{4}v^2 \Rightarrow \frac{3}{4}v^2 + 2(\frac{r}{v}a)\tau + a^2\tau^2 = 0, (\frac{r}{v} + 2a\tau)^2 = \frac{1}{16}v^2 \Rightarrow \frac{15}{16}v^2 + 4(\frac{r}{v}a)\tau + 4a^2\tau^2 = 0;$

$a^2\tau^2 = \frac{9}{32}v^2, (\frac{r}{v}a)\tau = -\frac{33}{64}v^2$

$v_5^2 = (\frac{r}{v} + 5a\tau)^2 = v^2 + 10(\frac{r}{v}a)\tau + 25a^2\tau^2 = \frac{46}{16}v^2 \Rightarrow v_5 = \frac{\sqrt{46}}{4}v$:

4. Նկարում պատկերված են միևնույն զանգվածի գազի երկու իզոթերմեր: Որոշել գազի ջերմաստիճանը A_3 կետում, որը գտնվում է A_1 և A_2 կետերը միացնող հատվածի միջնակետում (տես նկարը): T_1 և T_2 ջերմաստիճանները հայտնի են:

Լուծում: $p_2 = kp_1, V_2 = kV_1, p_1V_1 = \nu RT_1,$

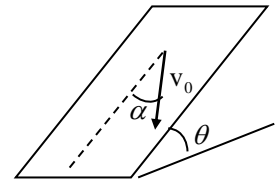
$p_2V_2 = \nu RT_2 \Rightarrow k^2 p_1V_1 = \nu RT_2 \Rightarrow k^2 = T_2 / T_1$

$T_3 = \frac{1}{\nu R} \frac{p_1 + p_2}{2} \frac{V_1 + V_2}{2} = \frac{p_1V_1}{\nu R} \frac{(1+k)^2}{4} = T_1 \frac{1 + 2\sqrt{\frac{T_2}{T_1}} + \frac{T_2}{T_1}}{4} = \frac{(\sqrt{T_1} + \sqrt{T_2})^2}{4}$

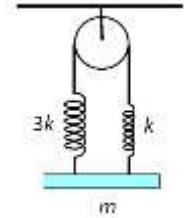

Ֆիզիկա -12-րդ դասարան

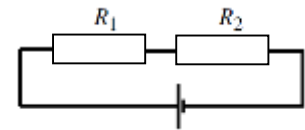
1. Չորսուն տեղադրված է հորիզոնի հետ θ անկյուն կազմող երկար ու լայն թեք հարթության վրա: Չորսուի և հարթության միջև շփման գործակիցը՝ $\mu > \tan \theta$: Չորսուին հաղորդում են v_0 արագություն, որը թեք հարթությամբ ամենաարագ իջնելու ուղղության հետ կազմում է α անկյուն: Ինչքա՞ն ժամանակ հետո չորսուն կանգ կառնի:

2. m զանգվածով ձողը կախված է երկու ուղղաձիգ զսպանակների միջոցով (տե՛ս նկ.): Չսպանակների կոշտություններն են k և $3k$: Ձողը տատանվում է ուղղաձիգ հարթության մեջ այնպես, որ միշտ մնում է հորիզոնական վիճակում: Գտեք ձողի տատանման պարբերությունը: Չսպանակների և ճախարակի զանգվածները ու շփումները անտեսեք:

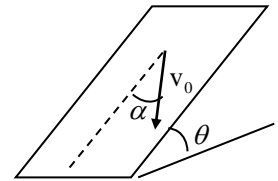
3. Նկարում ցույց է շղթա, որը պարունակում է իդեալական մարտկոց և երկու R_1 և R_2 դիմադրություն: Վոլտմետրով չափում են լարումը R_1 դիմադրության վրա, ապա R_2 և մարտկոցի վրա: Արդյունքում ստացվել են համապատասխանաբար, 2.0 Վ, 3.0 Վ և 6.0 Վ: Որոշեք իրական լարումները դիմադրությունների վրա:

4. Երկու հավասար m զանգվածով մասնիկներ լիցքավորված են տարբեր նշանի, մոդուլով հավասար լիցքերով ($+q$ և $-q$): Մասնիկները պահվում են դադարի վիճակում B ինդուկցիայով համասեռ մագնիսական դաշտում: Մագնիսական դաշտի ինդուկցիայի գծերը ուղղահայաց են լիցքերը միացնող գծին: Մասնիկները միաժամանակ արձակվում են: Մասնիկների սկզբնական L հեռավորության ինչպիսի՞ նվազագույն արժեքի դեպքում դրանք չեն բախվի հետագա շարժման ընթացքում: Գրավիտացիան անտեսեք:

Լուծումներ

1. Չորսուն տեղադրված է հորիզոնի հետ θ անկյուն կազմող երկար ու լայն թեք հարթության վրա: Չորսուի և հարթության միջև շփման գործակիցը՝ $\mu > \tan \theta$: Չորսուին հաղորդում են v_0 արագություն, որը թեք հարթությամբ ամենաարագ իջնելու ուղղության հետ կազմում է α անկյուն: Ինչքա՞ն ժամանակ հետո չորսուն կանգ կառնի:

Լուծում

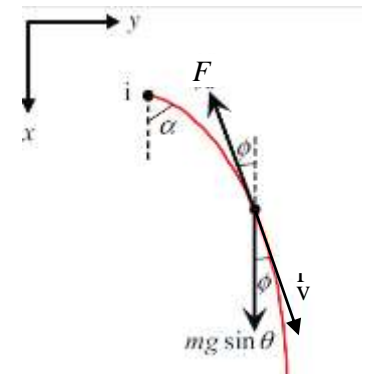
$$\Delta(mv_x) = (mg \sin \theta - \mu mg \cos \theta \cdot \cos \varphi) \Delta t;$$

$$\Delta(mv) = (mg \sin \theta \cdot \cos \varphi - \mu mg \cos \theta) \Delta t$$

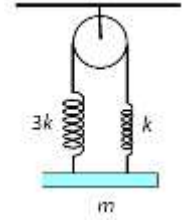
Բազմապատկելով առաջին հավասարումը $\sin \theta$ -ով, իսկ երկրորդը $\mu \cos \theta$ -ով և գումարելով ստանում ենք

$$\Delta(mv_x \sin \theta + \mu m v \cos \theta) = (mg \sin^2 \theta - \mu^2 mg \cos^2 \theta) \Delta t, \text{ որտեղից հետևում է}$$

$$t = \frac{\cos \alpha \sin \theta + \mu \cos \theta}{\mu^2 \cos^2 \theta - \sin^2 \theta} \frac{v}{g};$$

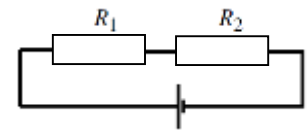

2. m զանգվածով ձողը կախված է երկու ուղղաձիգ զսպանակների միջոցով (տե՛ս նկ.) : Ջսպանակների կոշտություններն են k և $3k$: Ձողը տատանվում է ուղղաձիգ հարթության մեջ այնպես, որ միշտ մնում է հորիզոնական վիճակում: Գտեք ձողի տատանման պարբերությունը: Ջսպանակների և ճախարակի զանգվածները ու շփումները անտեսեք:

$$\text{Լուծում:}, 3kx_1 = kx_2 = F, x = \frac{1}{2}(x_1 + x_2) \Rightarrow x_1 = \frac{x}{2}, ma = -2F = -3kx \Rightarrow T = 2\pi\sqrt{\frac{m}{3k}}$$

3. Նկարում ցույց է շղթա, որը պարունակում է իդեալական մարտկոց և երկու R_1 և R_2 դիմադրություն: Վոլտմետրով չափում են լարումը R_1 դիմադրության վրա, ապա R_2 և մարտկոցի վրա: Արդյունքում ստացվել են

համապատասխանաբար, 2.0 Վ, 3.0 Վ և 6.0 Վ: Որոշեք իրական լարումները դիմադրությունների վրա:

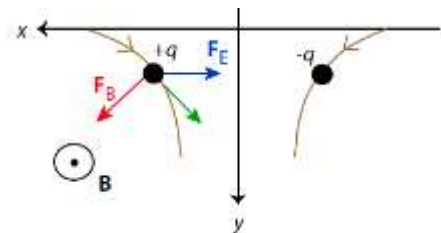
$$V_1 = V_0 \frac{\frac{R_V R_1}{R_V + R_1}}{R_2 + \frac{R_V R_1}{R_V + R_1}} = V_0 \frac{R_V R_1}{R_V R_1 + R_V R_2 + R_1 R_1}, V_2 = V_0 \frac{\frac{R_V R_2}{R_V + R_2}}{R_1 + \frac{R_V R_2}{R_V + R_2}} = V_0 \frac{R_V R_2}{R_V R_1 + R_V R_2 + R_1 R_1}$$

$$\frac{R_1}{R_2} = \frac{V_1}{V_2} = \frac{2}{3}; U_1 = \frac{V_0}{R_1 + R_2} R_1 = \frac{V_0}{1 + 3/2} = \frac{2}{5} V_0 = 2.4 \text{ Վ}; U_2 = \frac{V_0}{R_1 + R_2} R_2 = \frac{V_0}{1 + 2/3} = \frac{3}{5} V_0 = 3.6 \text{ Վ}:$$

4. Երկու հավասար m զանգվածով մասնիկներ լիցքավորված են տարբեր նշանի, մոդուլով հավասար լիցքերով ($+q$ և $-q$): Մասնիկները պահվում են դադարի վիճակում B ինդուկցիայով համասեռ մագնիսական դաշտում: Մագնիսական դաշտի ինդուկցիայի գծերը ուղղահայաց են լիցքերը միացնող գծին: Մասնիկները միաժամանակ արձակվում են: Մասնիկների սկզբնական L հեռավորության ինչպիսի՞ նվազագույն արժեքի դեպքում դրանք չեն բախվի հետագա շարժման ընթացքում: Գրավիտացիան անտեսեք:

Լուծում:

$$m \frac{\Delta v_y}{\Delta t} = -q v_x B \Rightarrow m \Delta v_y = -q B \Delta x \Rightarrow v_y = \frac{qB}{m} \left(\frac{L}{2} - x \right):$$

Մյուս կողմից, քանի որ մագնիսական դաշտը աշխատանք չի կատարում ունենք

$$2 \frac{m v^2}{2} = k q^2 \left(\frac{1}{2x} - \frac{1}{L} \right) \Rightarrow v = \sqrt{\frac{k q^2}{2m} \left(\frac{1}{x} - \frac{2}{L} \right)}:$$

Եթե մասնիկները չեն բախվում, կա կետ որտեղ արագությունները զուգահեռ են y առանցքին և ինչ

որ նվազագույն $x = x_1$ կետում $v_y = v$: Ունենք $\left(\frac{qB}{m}\right)^2 \left(\frac{L}{2} - x_1\right)^2 = \frac{kq^2}{2m} \left(\frac{1}{x_1} - \frac{2}{L}\right)$, որտեղից ստանում

ենք, որ

$$2x_1(L - 2x_1) = \frac{4mk}{B^2L} \Rightarrow \frac{4mk}{B^2L} \leq \left(\frac{L - 2x_1 + 2x_1}{2}\right)^2 = \frac{L^2}{4} :$$

$$\text{Այսպիսով } L^3 \geq \frac{16mk}{B^2} \Rightarrow L \geq \sqrt[3]{\frac{16mk}{B^2}} :$$